

DIE VAN DIE VAN U

Deze uitgave is tot stand gekomen mede
dankzij de collegiale medewerking van
uitgeverij Querido.

Annie M.G. Schmidt

Die van die van u

Uitgeverij Van Oorschot
Amsterdam

© Copyright 1947–1984, 2014 ERVEN ANNIE M.G.
SCHMIDT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/
of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotoko-
pie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van Em. Que-
rido's Uitgeverij bv, Amsterdam.

De maker van de foto op pagina 2 werd niet achter-
haald. Wie meent rechten te kunnen doen gelden
wordt verzocht contact op te nemen met uitgeverij Van
Oorschot.

Verantwoording

Deze keuze uit het werk van Annie M. G. Schmidt kwam tot stand in nauwe samenwerking met haar zoon Flip van Duijn. De titel is ontleend aan de regels uit haar gedicht 'De baard van koning Dagobert', die exemplarisch mogen heten voor haar vernuftig spelplezier met de Nederlandse taal:

Mevrouw, uw man zijn baard is lang, maar dit zeg
ik u nu:
mijn man z'n baard is langer nog dan die van die
van u.

Aan deze uitgave liggen de twee boeken ten grondslag waarin Schmidts poëzie werd verzameld: *Tot hier toe* (1986) en *Ziezo* (1987). Dat haar 'gedichten voor volwassenen' en haar 'kinderversjes' tot dusver altijd gescheiden van elkaar zijn gepubliceerd, is begrijpelijk. *Die van die van u* beoogt evenwel de eenheid in Schmidts omvangrijke poëtische oeuvre te benadrukken en dat gebeurt hier voor het eerst. Om die reden is in dit boek van de traditionele tweedeling afgezien: of het om 'gedichten' dan wel 'verzen' of 'versjes' of zelfs 'liedjes' gaat, is nu eens niet van belang.

Door deze samenvoeging én omdat Schmidt haar werk niet of nauwelijks dateerde, bleek een iets andere indeling dan de gebruikelijke noodzakelijk. Gekozen is voor drie perioden waarvan over de chronologie geen misverstand kan bestaan, en daarbinnen voor een alfabetische volgorde met voorbijzien aan lidwoorden. 'De achteraffers' uit 1957 staat zodoende vóór 'Wladimir' uit 1954 enzovoort.

Uit esthetisch genoegen stond voor de samenstellers het boekformaat van meet af aan vast. De hiermee gepaard gaande smalle bladspiegel en de

vaak lange dichtregels dwongen een keuze af tussen het overdwars afdrukken van het werk en het principe van de 'overlopende regel'. Zonder aarzelen is gekozen voor het laatste.

Aan een klein meisje

Dit is het land, waar grote mensen wonen.
Je hoeft er nog niet in: het is er boos.
Er zijn geen feeën meer, er zijn hormonen,
en altijd is er weer wat anders loos.

En in dit land zijn alle avonturen
hetzelfde, van een man en van een vrouw.
En achter elke muur zijn and're muren
en nooit een eenhoorn of een bietebauw.

En alle dingen hebben hier twee kanten
en alle teddyberen zijn hier dood.
En boze stukken staan in boze kranten
en dat doen boze mannen voor hun brood.

Een bos is hier alleen maar een boel bomen
en de soldaten zijn niet meer van tin.
Dit is het land waar grote mensen wonen...
Wees maar niet bang. Je hoeft er nog niet in.

De achteraffers

Had ik dat achteraf niet moeten zeggen?

Had ik dat achteraf niet moeten doen?

Zo leven wij – de achteraffers.

Had ik dat moeten verzwijgen – toen?

Had ik de wasman een fooi moeten geven?

Had ik dat achteraf nou maar gedaan!

Had ik met Adriaan moeten gaan leven

of zou dat misschien ook niet goed zijn gegaan?

Had ik die jas liever niet moeten kopen?

Had ik maar NIET naar Marie moeten gaan?

Had ik maar beter gewoon kunnen lopen

in plaats van zolang op lijn negen te staan?

Had ik die trap liever niet moeten boenen

en had ik niet uit moeten gaan zonder vest

en had ik me niet moeten laten zoenen

door die vervelende kerel uit West?

Wij achteraffers, wat zijn we toch moeilijk

en – achteraf – voor ons zelf nog het meest.

Had men ons niet beter op kunnen hangen?

Was dat achteraf niet het beste geweest?

Dromen onder moeders vleugels

Moeder, zei het kuikentje, mag ik later zingen?
Net zoals de nachtegaal, van priedewiedewiet?
Nee, o nee, zei moeder Kip. Je mag wel and're
dingen,
je mag wel and're dingen doen, maar zingen mag
je niet.

Moeder, zei het kuikentje, mag ik later loeien?
Net zoals de bonte koe, daarginder in de wei?
Nee, zei moeder Kip, dat zou je veel te veel
vermoeien!
Nee, m'n kindje, loeien is er helemaal niet bij.

Moeder, zei het kuikentje, mag ik later blaffen?
Nee, o nee, zei moeder Kip, maar maak je nou niet
druk:
later mag je aan het mensdom eieren verschaffen
en dan heel hard kakelen. En dát is zo'n geluk!

Moeder, zei het kuikentje, ik zou toch liever
zingen.
Ach, zei moeder Kip, je weet niet waar je over
praat.
Kind, je bent een Nuttig Dier, die doen nooit
zulke dingen.
Kom nu onder moeders vleugels, want 't is al zo
laat.

Het kuiken viel direct in slaap toen het gegeten
had
en droomde van de nachtegaal. Dat was tenminste
wát.

Raad

Neem nooit een dichter, m'n dochter.
Zo een met een dichterskop,
zo eentje met lange haren,
zo een op een zolderkamer,
zo een wordt er ook met de jaren
niet monogamer op...

Wat jij in hem liefhebt, dochter,
staat al in zijn bundeltje *Donkere sneeuw*.
Daarin staat al het verhevene.
De rest krijg je 's morgens bij zevenen
thuis. Als een meeuw.

Neem liever de kruidenier, dochter.
Want alle tederheid die bij hem
uitstijgt boven de kersenjam
en boven de kleine zakjes blauw,
dochter, is altijd voor jou.

Tussen Schore en Goes

Tussen Schore en Goes
woont een cyperse poes
die nauwkeurig de jaartallen kent
van Filips de Tweede,
Christina van Zweden
en de pacificatie van Gent.

En vraagt men die kat:
Vertel ons eens wat
over Dante, dan doet ze 't direct,
en als je haar vraagt:
Wanneer leefde de maagd
van Orleans? weet ze 't perfect.

Maar vraag je een feit
uit een vroegere tijd,
zo bij voorbeeld uit Hellas en Rome,
dan weet ze het niet,
zodat je dus ziet:
haar ontwikkeling is onvolkomen.

Het is knap van die poes
tussen Schore en Goes –
o stellig, daar gaat het niet om,
maar vraag je: Citeer 's
een vers van Homerus,
dan kan ze het niet. Dat is dom.

Vrijblijvend

En als er een hemel mocht blijken te zijn
daarginds in die lichtblauwe verte
vlak achter die blinkende horizonlijn,
verwacht ik toch eerst graag offerte.

Ik ben op de aarde toen ook, indertijd
zo argeloos aan komen drijven...
nou, 't is om te dragen, maar niet – tot mijn spijt –
om over naar huis te schrijven.

Daarom wou ik eerst wat gegevens zien,
en ook graag een lijst met de namen,
want kijk, anders wordt het zo pijnlijk misschien:
stel dat de Van Klaverens kwamen

dan moet ik weer opstaan en ostentatief
de zaal uitgaan met mijn bazuintje,
dat geeft allemaal weer zo'n ongerief
en waar moet ik heen? Naar het tuintje?

Met vleugeltjes ben je wel gauw een eind weg,
dat is zo. Je kunt uit de voeten...
maar toch, ik ben bang dat ik Dingen Zeg
wanneer ik ze weer zou ontmoeten.

Dus iets als een passagierslijst misschien...
prospectus, of iets in die richting,
dan kan ik dat op mijn gemak eens bezien
vrijblijvend en zonder verplichting.

Wesp

Ik lees: *Het leven der insekten*.
Geloof me, de natuur is mooi.
Er is een wesp, zo'n langgerekte,
en deze wesp verlamt zijn prooi –

een rups bij voorbeeld – met drie steken,
bewaart hem onder berkebast,
en heeft dan, dat is wijs bekeken,
een diepvriesvoorraad in de kast.

't Is net als bij de Roelkema's:
mevrouw is mooi, vitaal en hups.
Meneer is meer het levend aas,
hij is zo ongeveer die rups.

Zij heeft hem indertijd gestoken,
ze spoot hem zeer terdege in.
Nu zit hij daar ineengedoken,
een levend voedsel voor 't gezin.

Als hij zich ooit bewegen wil,
hoeft zij haar angel enkel uit te steken
en hij zit weer een jaar lang stil!
Dat is dus allemaal zeer wijs bekeken.

Ja de natuur is mooi, zoals gezegd.
Heel mooi en wijs, en alles komt terecht.

Zomeravond

Ik lig al in bed,
maar de zon is nog op
en de merel is zó hard aan 't fluiten!

Ik lig al in bed,
met de beer en de pop
en verder is *iedereen* buiten.

De radio speelt
in de kamer benee
of is het hiernaast bij de bakker?

Nou hoor ik een kraan.

O, ze zetten weer thee
en ik ben nog zo vreselijk wakker.

Ik lig al in bed
en ik mag er niet uit,
want de klok heeft al zeven geslagen.
Ik wil een stuk koek
en een halve beschuit,
maar ik durf er niet meer om te vragen.

Ik lig al in bed
en ik speel met mijn teen
en de zon is nog altijd aan 't schijnen.
Ik vind het gemeen
dat *ik* nou alleen
in mijn bed lig, met dichte gordijnen.

Het leven gaat door

Niemand kende hem privé,
niemand woonde met hem samen.
Hij leefde enkel op teevee,
hij leefde in de Ster-reclame.
Daar kwam hij in een keurig pak
in een reclame voor cognac.

Hij was er vlak na het journaal,
we waren blij dat we hem zagen.
Het nieuws is zo catastrofaal
dat we 't nauwelijks kunnen dragen.

Alles gaat stuk,
grote verloedering.
Alles mislukt,
nergens verbroedering.
Eén grote beestenboel,
straks hangt de paddestoel
boven het schoollokaal,
zegt het journaal.
Straks komt de grote boem
doem doem doem.

Maar vlak na Iran en Irak
kwam hij met een glas cognac
zo rustig en op z'n gemak.
Hij zat op een bank,
hief het glas met de drank
en we dachten goddank, goddank,
het leven gaat door.
Dank u wel dank u wel,
het leven gaat door.

Maar 't journaal komt weer terug.
't Nieuws blijft alle dagen dreigen.

De wanhoop springt op onze rug
en is er niet meer af te krijgen.

Alles verpest,
waar moet je 't dán zoeken.
Enkel protest –
spandoeken spandoeken.
Straks wordt de kruisraket
op m'n balkon gezet
of in m'n trapportaal,
zegt het journaal.
Straks komt de grote boem
doem doem doem.

Maar vlak na Afghanistan
kwam hij en daar zat ie dan,
die aardige lachende man.
Hij zat op de bank,
hief het glas met die drank
en we dachten goddank goddank.
Dat leven gaat door,
dank u wel dank u wel.

En nu zit hij daarboven
naar we hopen en geloven
hand in hand met God
in een hemelse reclame-spot
in een bovenaardse Ster-reclame.
Amen.

Zolang het nog kan

Ga op reis
naar een ver paradijs
zolang het nog kan.
Maak een toer
naar de Boeroeboedoer
of naar Japan, of Yucatán.

Ga een keertje Kerstmis vieren
in Botswana of Zaïre.

Trek per touringcar
dwars door Panama,
vlieg naar Zanzibar,
Nicaragua.

Ga nog iets van de wereld zien,
mevrouw en meneer,
want over een jaar of tien
kan het misschien niet meer.

Door uw leverkwaal verhinderd
en uw firma over de kop
en 't salaris is verminderd
en de koek is helemaal op.

Teken hier
dit formulier
voor tweeduizend piek
en u bent
in 'n appartement
in Mozambique, geweldig chic.

Ga naar Borneo of Banka,
maak een sexreis naar Sri Lanka.

Trek het oerwoud in
met uw camera,
wilde dieren zien
diep in Kenia.

Ga nog iets van de wereld zien,
profiteer, profiteer!
want binnen een jaar of tien
kan het geheid niet meer.

Wilde dieren uitgestorven,
revoluties overal
en de zeeën zijn bedorven,
volgestort met kernafval.

Ga op reis
naar een ver paradijs
zolang het nog kan.
't Gaat nog net,
neem een reis-pakket
naar Pakistan, of naar Taiwan.

Ga in Bangladesj ontdekken
hoe de kindjes daar verrekken.

Voor een bagatel
naar een zonnig strand,
EERSTE klas hotel,
DERDE wereldland.

Ga nog iets van de wereld zien,
mevrouw en meneer,
want over een jaar of tien
is er geen wereld meer.

Colofon

Die van die van u van Annie M.G. Schmidt, een keuze uit haar gedichten, werd in opdracht van uitgeverij Van Oorschot gezet uit de Arno door Perfect Service te Schoonhoven, gedrukt door Ten Brink te Meppel op 65 grams Primapage Ivoire en gebonden door Boekbinderij Van Waarden te Zaandam. Het ontwerp voor band en omslag is van Gerrit Noordzij.

Eerste druk augustus 2014

Tweede druk september 2014